

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи

Силабус освітнього компоненту

«Переддипломна практика

2025-2026 навчальний рік

Галузь знань 23 «Соціальна робота»

Спеціальність /ОКР 231 «Соціальна робота»

перший (бакалаврський) рівень

ОПП «Соціальна робота»

Курс4(заочна та очна форма навчання)

Силабус освітнього компоненту розглянуто  
на засіданні кафедри психіатрії, наркології,  
медичної психології та соціальної роботи

Схвалено методичною комісією з проблем  
терапевтичного профілю

Протокол від:  
“\_30\_”06\_\_\_\_\_2022\_ року № 8\_\_

Протокол від:  
“\_25\_”\_08\_\_\_\_\_2022\_ року № \_1\_\_

Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_ проф.Кожина Г.М.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

## РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

- 1.Кожина Г.М. – проф., д.мед. н. завідувач кафедрую,
- 2.Терьошина І.Ф.– доцент кафедри, к.м.н.,доцент
- 3.Могилка О.П.-викладач ЗВО,
- 4.Перепьолкіна К.М.-викладач ЗВО

**Увага! На момент проходження практики план може бути дещо змінено за бажанням керівника бази практики та за погодженням з керівником від ЗВО.**

### **Опис освітнього компоненту**

Переддипломна практика студентів спеціальності “Соціальна робота” є частиною навчального процесу, невіддільною складовою цілісної підготовки фахівців. Проводиться з метою закріпити та поглибити теоретичні знання. Вона є важливим етапом підготовки фахівців до майбутньої спеціальності та набуття досвіду самостійної роботи.

Проходження практики кожним студентом обов’язкове, як і вивчення теоретичних дисциплін навчального плану. Важливими принципами організації практики є: зв’язок з життям; відповідальність змісту і організації вимогам, які пред’являються до фаху соціального працівника; зв’язок з вивченням теоретичних курсів; комплексний характер, який передбачає реалізацію в процесі практики різноманітних функцій соціального працівника та ін. В процесі практики встановлюються зв’язки між соціальним закладом і вузом, що, з одного боку, допомагає впровадженню нових елементів у діяльності соціальних закладів, а з іншого – сприяє вдосконаленню навчальних планів і програм практики підготовки спеціалістів.

### **1.Мета і завдання переддипломної практики.**

**1.1.Метою** переддипломної практики є оволодіння здобувачами освіти методиками і технологіями соціальної діяльності шляхом включення їх у різні види роботи, формування професійно значущих і особистісних якостей, активної позиції майбутнього фахівця у галузі соціальної роботи, набуття досвіду з соціального проектування, орієнтованого на клієнтів бази практики та розробка дипломної роботи на основі соціального проекту за соціальною чи медико-соціальною проблемою клієнтів бази практики.

**1.2.Основними завданнями** переддипломної практики майбутніх соціальних працівників є:

- актуалізація, поглиблення і закріплення теоретичних знань під час підготовки практикантами власних соціальних проєктів та реалізації їх компонентів.

- формування умінь визначати адвокаційні та комунікаційні цілі у роботі з вирішення соціальних проблем;
- обґрунтовувати вибір цільової аудиторії, методів і завдань роботи з клієнтами бази практики;
- формування навичок складання бюджету соціального або медико-соціального проєкту;
- формування умінь визначати індикатори та показники ефективності соціальної роботи;
- формування навичок використовувати моніторингові інструменти для визначення ефективності соціальних інтервенцій у сфері громадського здоров'я та під час вирішення інших соціальних проблем, актуальних для клієнтів бази практики.
- розвиток прагнення до самовдосконалення і професійного становлення.

**Згідно з вимогами освітнього компоненту здобувачі освіти повинні:**

**знати:**

- етичні та правові норми, що регулюють взаємини людини і суспільства, навколишнього середовища, і керуватися ними у професійній діяльності;
- основи виробничих відносин і принципи управління з урахуванням впливу технічних, фінансових і людських чинників;
- форми соціальної взаємодії, чинники соціального розвитку, типи та структуру соціальних організацій;
- права та свободи людини і громадянина, особливості їх реалізації у різних сферах життєдіяльності;
- особливості та технології соціальної роботи з різними групами клієнтів (отримувачами послуг);
- основи менеджменту у соціальній сфері;
- специфіку діяльності соціального працівника в різних соціальних інституціях;

**уміти:**

- планувати та організовувати соціальну діяльність з різними цільовими групами у межах конкретних проєктних завдань;
- здійснювати управління командою проєкту та залучати партнерів із числа надавачів соціальних послуг;
- проводити дослідження стану проблеми на вирішення якої будується соціальний проєкт і визначати прямих та опосередкованих бенефіціаріїв;
- збирати та аналізувати інформацію про існуючі методи вирішення конкретної соціальної проблеми, досвід її вирішення у практиці соціальних служб та недержавних організацій;

- визначати критерії ефективності пропонованих методів та засобів соціального впливу на обрану, для розробки проекту, проблему;
- здійснювати посередництво консультування, надавати спеціалізовану допомогу у соціальних службах, організаціях і установах;
- надавати допомогу клієнтам у їх взаємодії з державними та недержавними органами соціального захисту населення;
- розробляти профілактичні, реабілітаційні, корекційні програми, програми соціальної допомоги, соціального захисту, соціального виховання та брати участь у їх реалізації;
- аналізувати документацію, працювати з нормативно-правовими документами.

Всі перераховані уміння чітко виконують програмні результати навчання, які повинні набути в процесі навчання соціальні працівники та є елементом підготовки дипломної роботи на здобуття кваліфікаційного рівня – бакалавр у галузі соціальної роботи й сприяти формуванню **навичок**:

- визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.
- використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
- самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.
- приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.
- застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.
- встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.
- налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.
- виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

## **ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ**

На вивчення освітнього компоненту відводиться 180 годин, 6 кредити ЄКТС.

### **Програма переддипломної практики.**

Програма організації і проходження практики передбачає кілька етапів: підготовчий, робочий, підсумковий, кожен з яких переслідує певні завдання.

**Етапи :**

#### **1) Підготовчий**

Знайомство з програмою практики і вимогами до оформлення її результатів. Розв'язання організаційних питань. Підготовчий етап практики включає в себе розв'язання всіх організаційних питань. Він починається з настановчої конференції, що проводиться керівником практики від університету, який відповідає за організацію і проведення даного виду практики. Керівник практики ознайомлює практикантів з розпорядженням про їх розподіл за базами практики, із завданнями, програмою, зразками звітної документації, керівниками (методистами) практики. На конференції уточнюються програма і терміни проведення практики, форми звітності.

#### **2) Робочий**

**Робочий етап** практики включає знайомство здобувача освіти з базою практики, у якій він буде працювати, складання кожним практикантом індивідуального плану роботи, практичну діяльність відповідно до цього плану, попередню розробку різних форм та видів соціальної роботи та їх проведення, консультації з методистами і викладачами — керівниками практики. Протягом робочого етапу студент виконує основні завдання практики, аналізує й обговорює з керівниками отримані результати, визначає тему свого дослідження та доповіді для заключної конференції. У ході підсумкового етапу практикант у встановлений термін оформляє звіт з практики, одержує письмовий відзив групового керівника, у який вноситься оцінка роботи практиканта. Усі звітні матеріали пред'являються для контролю керівнику практики. Практиканти, у формі усних виступів фактично здійснюють обмін інформацією про специфіку діяльності соціальних працівників різних закладів та зв'язок бази практики з напрямком роботи, обраним для проведення дослідження та підготовки соціального або медико-соціального проєкту.

#### **Зміст практичної роботи здобувачів освіти**

У ході переддипломної практики здобувачі освіти самостійно виконують обов'язки фахівців баз практики з розв'язання конкретних соціальних проблем клієнтів. Основна увага акцентується на формуванні творчого ставлення до справи, на виробленні власного індивідуального стилю професійної діяльності. У випадку виникнення труднощів у

розв'язанні практичних задач здобувач освіти отримує кваліфіковану допомогу з боку керівника бази практики й університету.

### **Практична реалізація програми практики.**

1. Ознайомитись з Положенням про соціальну інституцію, яка виступає базою практики.
2. Розробити адвокаційну та комунікаційну стратегії розвитку організації – бази практики.
3. Описати проблему на вирішення якої здобувач освіти розроблятиме соціальний або медико-соціальний проєкт та який досвід має база практики у вирішенні даної соціальної або медико-соціальної проблеми (скласти дерево проблем та дерево рішень).
4. Проаналізувати особливості цільової групи з якою працюють фахівці бази практики.
5. Визначити основні завдання соціального проєкту та роль партнерів, які є у бази практики у вирішенні соціальної проблеми, обраної у якості дослідження.
6. Здійснити аналіз ефективності надання соціальної допомоги клієнтам.
7. Розробити бюджет соціального проєкту на вирішення проблеми обраної у якості дослідження.
8. Вести щоденник фахівця бази практики, функції якого виконуються практикантом з аналізом проведеної кожного дня роботи.

### **Під час проходження переддипломної практики здобувач освіти зобов'язаний:**

- 1) з'явитись на настановну конференцію з питань організації практики у встановлений час;
- 2) одержати від керівників практики ЗВО всю необхідну інформацію відносно вимог до порядку проходження та оформлення звітності про результати практики;
- 3) узгодити тему дослідницької та практичної роботи з керівником-методистом в університеті та керівником за місцем проходження практики;
- 4) виходячи з цього та враховуючи часові межі практики, скласти індивідуальний план виконання робіт та оформлення звітної документації;
- 5) вивчити та дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та санітарної гігієни, що є обов'язковим для установи, де проходить практика;
- 6) у повному обсязі виконати всі означені програмою практики завдання;
- 7) нести відповідальність за виконану роботу;
- 8) своєчасно та відповідно до нормативних вимог подати матеріали звіту на кафедру та захистити їх.
- 7) Форма підсумкового контролю успішності навчання Диференційований залік

## Етапи здійснення

Завдання	Вид діяльності	Форма звітності
1	2	3
<b>I тиждень. Підготовчий етап. Перша консультація методиста</b>		
Познайомитися з програмою практики, зі своїм керівником і консультантом	Участь у роботі конференції	Оформити в щоденнику практики: мету й завдання практики
<b>II,III тиждень. Робочий етап. Друга консультація методиста</b>		
Скласти індивідуальний план роботи	Разом з керівником практики на робочому місці визначити порядок і терміни виконання завдань	Написати в щоденнику індивідуальний план роботи
Розробити адвокаційну та комунікаційну стратегію розвитку організації-базы практики	Визначитися з основною проблемою, цільовою групою, яка є об'єктом бази практики та предметом дослідження здобувача освіти. Розробити дерево проблем, дерево рішень, розробити основні компоненти комунікаційної кампанії.	Спільно з керівником практики від ЗВО заповнити аплікаційну форму адвокаційної та комунікаційної стратегії
Визначитися з напрямком за яким буде створюватися соціальний або медико-соціальний проект	Визначити мету проекту, основні завдання проекту, проаналізувати географію реалізації проекту та цільову групу на яку спрямовано проект.	Заповнити аплікаційну форму проектної заявки соціального або медико-соціального проекту.
Розробити основні завдання соціального або медико-соціального проекту	Визначити та проаналізувати основні завдання проекту, етапи його реалізації, проектні ризики, партнерів та опонентів,	Заповнити аплікаційну форму проектної заявки соціального або медико-соціального проекту.

	додаткові ресурси для ефективного впровадження проекту. Визначитися з комунікаційними повідомленнями.	
Розробити бюджет соціального або медико-соціального проекту.	Проаналізувати наявний ринок товарів та послуг, актуальних для проекту. Визначити можливі шляхи залучення додаткових ресурсів.	Заповнити бюджетну форму проекту
<b>IV тиждень. Підсумковий етап. Третя консультація методиста</b>		
Узагальнити отримані на практиці результати	Надати проекти адвокаційної та комунікаційної кампанії й розроблений на основі потреб бази практики соціальний (медико-соціальний) проєкт.	Скласти звіт з практики у встановленій формі та.

### 3) Підсумковий

Підготовка доповіді на звітню конференцію про проходження практики, захист матеріалів практики (соціального \ медико-соціального проєкту розробленого на базі практики).

#### Опис освітнього компоненту

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<b>денна -заочна форма навчання</b>
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 23 «Соціальна робота» (шифр і назва)	нормативна
Загальна кількість годин	Спеціальність:	<b>Рік підготовки:</b>



- 180	“ Соціальна робота ” 231 (шифр і назва)	4-й	-й
		<b>Семестр</b>	
		7, 8 - й	-й
		<b>Лекції</b>	
Годин для денної форми навчання: аудиторних –4 самостійної роботи студента - 176	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	2 год.	год.
		<b>Практичні, семінарські</b>	
		4год.	год.
		<b>Лабораторні</b>	
		год.	год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		176 год.	год.
		<b>Індивідуальні завдання: год.</b>	
Вид контролю: диф.залік			

### Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усьог	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с. р.		о	л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<b>Етап підготовчий</b>			2			80							
<b>Етап робочий</b>			0			80							
<b>Етап підсумковий</b>			2			12							
	180		4			172							

**Основні форми самостійної роботи студентів під час переддипломної практики (176 год.) відповідно до баз практики. Силабус може бути змінений за змістом, якщо керівниками баз практики буде надано свої побажання для проведення практики(за згодою сторін)**

### План переддипломної практики

№ пор.	Зміст роботи
1	Ознайомитись з Положенням про соціальну інституцію, яка виступає базою

	практики.
2	Розробити адвокаційну та комунікаційну стратегії розвитку організації – бази практики
3	Описати проблему на вирішення якої здобувач освіти розроблятиме соціальний або медико-соціальний проєкт та який досвід має база практики у вирішенні даної соціальної або медико-соціальної проблеми (скласти дерево проблем та дерево рішень).
4	Проаналізувати особливості цільової групи з якою працюють фахівці бази практики.
5	Визначити основні завдання соціального проєкту та роль партнерів, які є у бази практики у вирішенні соціальної проблеми, обраної у якості дослідження
6	Здійснити аналіз ефективності надання соціальної допомоги клієнтам.
7	Розробити бюджет соціального проєкту на вирішення проблеми обраної у якості дослідження.
8	Вести щоденник фахівця бази практики, функції якого виконуються практикантом з аналізом проведеної кожного дня роботи

## **ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ**

### ***БАЗИ ПРАКТИКИ***

Базами практики здобувачів освіти є державні та недержавні установи соціального захисту, соціальні служби, установи, організації, фонди, медичні та освітні заклади, що надають соціальні послуги.

Бази практики *повинні*:

- створювати для здобувачів освіти необхідні умови для виконання програми практики;
- надавати методичну допомогу здобувачам освіти-практикантам в набутті досвіду практичної роботи;
- сприяти підвищенню професійного рівня здобувачів освіти шляхом залучення до безпосередньої роботи з клієнтами, розробки та виконання соціальних програм;
- створювати умови безпечної роботи на кожному робочому місці, здійснювати обов'язковий інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.

Здобувачі освіти можуть за погодженням з керівництвом самостійно підбирати базу практики.

Здобувачам освіти-практикантам призначаються керівники практики з числа досвідчених працівників організації.

### ***КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ***

Загальне керівництво практикою здійснюється завідувачем практики в навчальному закладі, на факультеті — заступником декана, в академічних групах — керівниками практики.

#### **Керівник практики від кафедри:**

- до початку практики контролює підготовленість бази практики, погоджує програму практики, проводить інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, видає здобувачам освіти-практикантам необхідні документи;
- проводить настановчу та підсумкову конференції з виробничої практики;
- ознайомлює здобувачів освіти з метою, завданнями та змістом практики; повідомляє про систему звітності після завершення практики;
- здійснює поточний контроль за роботою здобувачів освіти-практикантів і сприяє координації дій з керівником практики від соціальної служби;
- контролює дотримання здобувачами освіти правил внутрішнього трудового розпорядку, забезпечення безпечних умов праці, приймає оперативні організаційно-методичні рішення;
- оцінює роботу здобувачів освіти на основі спостережень, характеристики з бази практики, звітної документації;

#### **Керівник практики від соціальної служби:**

- разом з навчальним закладом несе відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів освіти;
- організовує виробничу практику відповідно до угоди та програми практики;
- ознайомлює здобувачів освіти із соціальною службою (установою, організацією), визначає робоче місце здобувачів освіти-практикантів;
- залучає практикантів до роботи з клієнтами;
- надає методичну та інформаційну допомогу у процесі виконання індивідуальних завдань;
- бере участь в аналізі та оцінці роботи, проведеної здобувачами освіти;
- складає відгук про роботу практикантів, де зазначає ділові та моральні якості, виявлені здобувачами освіти при проходженні практики, та оцінює їх діяльність;
- бере участь у нарадах з виробничої практики а також, якщо є можливість, у підсумковій конференції за результатами практики.

### **Здобувач освіти-практикант:**

- до початку практики одержує від керівника практики інформацію про порядок оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибуває на базу практики;
- у повному обсязі виконує завдання, передбачені програмою практики, і вказівки її керівників;
- виявляє свою професійну компетентність;
- дотримується правил охорони праці, техніки безпеки, внутрішнього трудового розпорядку;
- несе відповідальність за виконання роботи;
- своєчасно оформлює звіт з практики і подає його разом з характеристикою керівникові з бази практики.

### **ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ**

Контроль за проходженням практики здійснює керівник практики з метою виявлення недоліків і подання практичної допомоги здобувачам освіти у процесі виконання програми практики та оформлення звітної документації.

Керівники практики перевіряють організацію роботи практикантів, процес виконання програми, ставлення до виконання завдань і правил внутрішнього трудового розпорядку. Контроль здійснюється за допомогою планових (поточних) співбесід, безпосереднього спостереження, аналізу звітної документації

### **ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ**

Звітною документацією з практики є:

- письмовий звіт про проходження практики;
- щоденник;

Звітну документацію здобувач освіти-практикант подає керівникові практики від кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи не пізніше як за два тижні до дня захисту практики (конференції).

### **Правила ведення й оформлення щоденника**

1. Під час практики здобувач освіти щодня коротко повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного плану проходження практики.
2. Щонайменше раз на тиждень здобувач освіти повинен подавати щоденник керівникам практики від фахової кафедри, які перевіряють щоденник, дають письмові зауваження, додаткові завдання й підписують записи, що зробив здобувач освіти.
3. Практикант не зобов'язаний надавати щоденник з практики для ознайомлення керівнику практики від бази практики.

4. Після закінчення практики щоденник подається керівникам практики від фахової кафедри.
5. Без заповненого щоденника практика не зараховується.

Здобувачеві освіти, який не виконав програму практики, у встановленому порядку надається право проходження практики повторно в терміни, визначені деканом факультету.

#### **Критерії оцінювання практики:**

- успішність виконання програми практики та індивідуальних завдань керівників;
- дотримання професійної етики, правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- активність, ініціативність у процесі виконання завдань;
- систематичність і якість ведення щоденника практики;
- повнота, логічність і стилістична досконалість звіту про проходження практики;
- змістовність, цілісність і лаконізм доповіді та відповідей на запитання на заключній конференції;
- сформованість професійних умінь і якостей особистості спеціаліста;
- організованість, впевненість, інтерес до роботи.

#### **ОЦІНКА ЗА ПРАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ**

Практична підготовка студентів проводиться згідно з графіком навчального процесу та розкладом проведення практичної підготовки на Базах, які на підставі договорів, забезпечують виконання вимог відповідних освітніх програм щодо практичної підготовки.

Після закінчення терміну проходження практичної підготовки студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про практичну підготовку – це подання письмового звіту (щоденника) відповідно до програми практичної підготовки, підписаного і оціненого безпосередньо керівниками від Бази і університету, яка містить відомості про виконання усіх розділів програми та індивідуального завдання.

Після проходження практичної підготовки студенти складають диференційований залік на кафедрі психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи.

Оцінку з дисципліни «Практична підготовка» визначає відділ виробничої практики університету, як середню арифметичну відповідно до відомостей успішності, що надають кафедри університету, які задіяні у проведенні практичної підготовки - від 120 до 200 балів і вносить її у відомість успішності та індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача освіти.

Оцінювання практичних навичок та виставлення необхідної оцінки проводиться відповідно до критеріїв, наведених у таблиці 4.

**Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності  
здобувачів освіти з освітнього компоненту**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з ОК	

«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок )

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

### Основна

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. — К.: Академ. вид-во, 2004.
2. Матвієнко В. Я. Прогностика. — К.: Українські пропілеї, 2000.
3. Скідін О. Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій. — Запоріжжя: ЗДУ, 2000.
4. Соціальна експертиза в Україні: методологія, методика, досвід впровадження / За ред. Ю. І. Саєнка. — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2000.
5. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Затв. Міністерством освіти України